

A deribus composita medicamina, staphysagriæ drachmas duas, sandaracæ drachmas duas, nitri obolos duos, admixto oleo & aceto, donec in mellis crassitudinē ueniat. Vel sandaraca cum oleo, & nunc staphysagria, & abrotanum & quis pondibus admixta calce, quam Græci conin uocant, & hijs similibus. Palpebris ^{lunis.} autem erunt adhibendi siccæ pulueres, atq; collyria, quæ Græci phlepharica uo, ^{Λοπάγια Ράλη} ^{φλεμία.} cant, nos palpebraria dicere poterimus, ex ære usto, atq; aneso asso: sed & lapide scissæ, & pipere, & staphysagria confecta. Hæc etiam in hijs qui præter phthiria sinpruritu uexatur sunt adhibenda, adiectis magis feruentioribus aquis in usu lauaci, & aspergînibus pulueris ex thure & nitro, & sulphure confecti. Item solicationes, quas Græci helioses uocant, adhibendæ sunt: Dropaces quoq; & uo ^{λιθιωτις.} mitus radicum, & ea quæ iam sëpe de alijs memorauimus scribëtes passionibus, quæ corpus recorporatiua uirtute fortificare, atq; in meliorem habitudinē commutare ualeant: Sic enim detracta corporis cachexia, quam nos malam habitudinem dicere poterimus, eius quoq; comitantia depellentur.

DE VENTRICVLOSIS, QVOS GRÆCI
coelacos uocant, & de cæteris defluxionibus.

C A P V T III.

B Entriculosa passio, quam Græci coelacen uocant, à parte corporis quæ patitur nomen accepit. Generatur ex antecedenti indigestione continua, uel tumore uehementi, aut dysenteria. Sequitur in hac passione constitutos uaria sterorum effectio qualitate atque colore, nunc tenuis ac soluta, nunc aspera & inæqualis, uel constricta, & nunc alba, nunc similis urinæ cammelorum, nunc flava & spumosa, nunc prasina uel liliuïda, aut nigra, aut purulenta, aut sanguinea, cum graui foetore & rugitu intestinorū, quem Græci borborismum appellant, atq; in exitu sonitū, & post effusionem factæ uelut scatenis steroris uesciculæ: & nunc iugiter nocte atque die, nunc coadœruatim, sed intericto spatio, ut per diem bis uel semel, aut interpositis uno uel duobus diebus, aut eo amplius: & nunc cum tensione atq; uentositate, & tormento, uel dolore aut singultu considente, atque conducta cute quæ uentrem circuntegit, atlectante siti, & ipsius uentris feruore, & leui in interioribus torpore frigido: Sequuntur etiam uigilia, fastidium cibi, & aliquibus plurimus appetitus, uiri debilitas, pallor subalbidus, & nunc febres, dehinc corporis odor teter plurimus, ut etiam quæ suis manibus tetigerunt computrescant, & difficile careant odore concepto. Tum uultus inflatio atq; pedum: Quibusdam etiam dysenteria congeneratur, cum facile fuerint intestina ulcerata, ob defluentium acrimoniam. Est autem passio solutionis, & aliquando stricturæ complexa: Siquidem aliqua eius uideant esse coniuncta, ut ex sup: adiectis coniçetur: sed discernitur à speciali reumatismo uentris: Siquidem plurimæ in ipso fiant egestiones, sed non uaria, & supradictis concursibus. Quapropter cum adhuc noua, uel emergens fuerit passio, nec plurimi temporis, sed in superpositione constituta, quam Græci epitalm uocant, erit eo tempore locandus & grotans constrictiua ratione, ut sëpe do cuius, adhibita requie: & quantum uires permiserint, abstinentia: Etenim ad perforandum atq; corpori adpropriandum cibum sumptum: nunc uenter patientis indignatur, tanquam oculi patientes uisus officio: in qua & tati somnus etiam plurimus curandus, atque siti, & lanis mollibus uenter contegendum leuiter oleo hispano prætactus, uel melino, aut rosaceo, aut murtino, aut lentisco oleo. Ac si uentositate quoq; uel tormento affecti fuerint & grotantes, dulci oleo

Reumatismus
uentris.

intoxici.

C ^{ea uerba.} cione dīmissionis tempore lanātingendā sunt. Perunctio uero ex oleo utridū adhibenda; facies quoq; aqua tepida reueanda. Tunc cibus dandus, ut alica ex aqua frigida ita curata, ut sua caruerit difficultate, quod fiet ex farris tepe, aut decoctione palmularum thebaicarū. Dandus etiam panis solus, aut cum eo oua hapala. Itē pultes ex oryza, uel alica, aut farre, aut milio, ex paruo hyspano oleo confecta, & paruo salis grano. Vel si dolor admonuerit, adhibēda cucurbita longior; procurādum tamē, ut si quid partis spongia ceperit solita, damnū moderationi nō sit: Tunc leuiter oppresso liquore, quo folliculi reflatio fiat, erit tentandum ne clysteris cauerna fuerit clausa. Dehinc apponenda podici fistula dextera manu usq; ad eius uerticulum, quē Graci aspidis con uocat, impulsu leui, & neq; recto ductu contra op̄positas partes, neque superiora repentina, uel cum plurimo conatu: tumores etenim exinde atq; collectiones efficiuntur. Quapropter sensim, atq; paulo inferius inclinato ductu iniectio fieri debet ad illam partē, in qua constitutū est os sacrū, quod Graci quoq; uocat hieron osteon. Tunc illuc enim spatiū latius longaonis cū appositione facta erit digitis detrahendus, quo cauerna fuerat obstruēta, atq; sinistra manu continēda immobilitate seruata clysteris fistula, & dextra comprimēdus folliculus leniter ac moderate, quoties inferiora intestina ulcerata noscuntur. Erit deniq; paruæ longitudinis, atq; altioris cauernæ fistula procuranda, qua possit facilis effusione patientibus locis medicamen tradere, ne suspensum ab hijs quæ patiuntur non solum nihil afferat comodi, uerum etiam sanis irruens officiat. Erit autē folliculi impressio uehementius facienda, atq; fistula longior procuranda in hijs quibus superiora intestina fuerint ulcerata, quo medicaminis liquores eō ualeant peruenire. Et hortandus D ^{magister.} exgrotans, ne retento spiritu quodam recursu referat medicamen. Ac si magna fuerit putredo, quam menomen appellant, non erit immodicum etiam ex ultraq; parte clysteris fistulam cauernare: quā Graci amphitreton uocant, quo possint medicaminum liquida per utrancū partem intestinorum lateribus aduenire: Tum cum omnis fuerit folliculus complicatione uacuatus, siue oppressione manus refusus, quo medicamina peruenisse sentiamus, erit detrahēda fistula suspensa manu, & distentis cruribus exgrotantis spongia commodādē podici expressa ex decoctione calidi liquoris, in quo præcocta sint mala punica, quo constrictione quadam uitutis herbarum, quam Graci styplin uocant, atq; feruido tactu densatis partibus longaonis iniecta teneantur. Tum modico temporis spatio intermisso erunt etiam illa qua clunibus fuerant supposita detrahenda. Et si fuerit æger in uentris officium prouocatus, in inferioribus ulceratione constituta, & magis si in longaone fuerit perspecta, erit hortandus paulisper restere, & iniecta continere, tangentibus nobis easdem partes quæ pati nescūtur, quoties prouocari ægrum in egestionem medicaminis uiderimus. Ac si in superioribus fuerint ulcera, erunt per mittendi egerere cum uolent; Etenim medicamen iam recurrens atq; defluens ad inferiora, longaonem sanum inutili uitute adficiendo exulcerat: Nam quibus alienatæ sordes detrahuntur, ijsdem non ulcerata uitiantur exusta, cum admota corporibus tardius fuerint immorata. Exclusis igitur cum medicamine post sufficiens temporis interuallum muculentis humoribus, atque ramentis, & uarijs defluxionib; intestinorum, sufficienter operatum medicamen accipimus: quanquam non de perfecta curatione tuò pronuntiare possimus, cum sape ulcerationis particula in superioribus constata minime ualeat medicamen accipere, & propterea non omnibus commoda curatio uideatur. Vel si commixtum putredini medicamen cuncta purgaue-

rit hoc

A rit, hoc adprehendimus, cum solum prater aliqua purgamenta fuerit exclusum. At si hoc egestio secuta fuerit quædam aliena, minus quidem purgata, tamen accipimus ulcera, & propterea sanitatis spem pollicentia. Item si nihil fuerit exclusum, neq; ipsius iniectionis quidquam, erit credendum necessariō medicamen inhaesisse, quantum sua ualuit potentia: & propterea sui operis integrasse uirtutem, quanquā non perfecisse uideatur. Nec recte culpanda uirtus est, quæ una iniectione non dederit sanitatem, cum plenam fecerit futuræ perfectionis fidem, perseverationem sui persuadens. Vnde si omnino nullum fuerit redditū, medicamen erit impauide accipiendum: atque è contrario si eius nulla particula fuerit retenta, & statim effusum, nullum sui demonstrauerit effectum, omnia desperanda: Est enim plurimæ debilitatis, atque alienatarum, uel mortuarum partium signum. Coniectandum præterea, ne ut saepe contigit, uetus state medicamentum effusa uirtute nullus sequatur effectus: & propterea sicut iniecta sunt limpide reuocentur: Quapropter etiam hoc intuendum esse mandamus. Tum post egestionem factam spongijs erit postea detergendus: Vel si nihil fuerit exclusum, interiecto spatio unius horæ per unctum reficere & grotantem cibis congruis, atque stomacho aptissimis, ut lactucæ thyrso, uel intybo cum aceto, quod ut ex murta confectum, aut olivis fractis uel natantibus, quas colymbadas appellant, & ouis hapalis, & uolantibus nuper memoratis, quæ sint nutrita constricti ouis, ut murta, rosa, lentisco: Etenim eorum pinguedo sic defluxit, atque caro constricta sufficitur: magis in eorum pectoribus quorum plus ossibus uicina aptiora probantur: sunt enim teneriora cæterorum. Danda etiam pomorum quædam constringentia, atq; olerum cocta, quorum superius, atque de alijs scriben
B ies passionibus memorauimus, potui dabimus aquam frigidam: Quod si minime tolerauerint & grotantes, dabimus feruentem plurimum aquam cisterninā: Et si sine febris fuerit & grotas, dabimus unum exercitoris paulo uirtutis, ut supra docuimus. Omnino enim inuitantes adpetitum, siue suscitantes, quē Gī & ci orexin uocant, stomachi robur debemus cuffodire, nisi cum nausea etiam uenter fuerit resolutus, Oportet etenim curare, ne rursum plurimum cibum demus aut potū: uel prius quā solidum cibū lumpserint & grotantes bibendum credant: Nam conuenit neque grauata, neque humecta intestina seruari. Si igitur medicaminis iniectione aliquo fuerit peccato uitiata, ut nō omnibus adiutoriū partibus informata uideatur, mox medicamenti monstrabit errorem: Nam quidam iniectione aliqua ex parte uomuerunt, aliqui stomachi ac uentris dolorem sentiunt, singulis atque nausea affecti, cum anxietate ac siti, & immittigabili ardore, & articulorum frigido torpore, & pulsū maligno, atque sudore uel defecitu, aut pressūra capitis, siue grauatione, quam carolin uocant: siquidem sit nimis uirtutis medicamen iniectū in febribus uel uiribus uitiatis, aut in alto tumore constitutis. Vomitus autem medicaminis inieicti si ex tumore uentris fuerit factus, uel teneriorum intestinorum, tanquam in iliaca passione, saepius & grotantibus intulit mortem. Si autem nullo tumore subiecto fuerit effectus, ingerit uexationem atque metum: Aut ut saepe contigit passionis significat depulsionē: Siquidem nulla pars ulcerum in intestinis à medicaminis contactu uideatur immunis. Tardante passione etiam recorporatiū cōuenit uti rebus. Quapropter oportet ea quæ feruntur per uentris officium celeriter auferre, & ora & grotantiū spōgijs ex pusca frigida siccatis reficere, articulos ligare, & stomacho cataplasma constrictiuū imponere, quod diadaphnidon dicunt, uel similiis uirtutis. Odoramenta quoq; resumptiuā adhibere, & frequentius cibo nutrire ex supradicta

C materia. Ac si accepta non tenuerint, erunt secundo offerenda, adhibita articulorum fricatione, cucurbita ori uentris infixa: uel si potuerit etiam à tergo inter scapulas. Ac si dolor occurrit & singultus ob ardorem atque sitim, fomentis utendum est, & cataplasmatibus, & spongiarum uaporatione, & olei iniectione, quo possit medicaminis uexatio celerius obtundi. Perseuerante incendio, etiam calida, & oleo, & lacte sunt iniectandi: Et si nulla fuerit humoris significatio, eorum frigidus adhibendus est usus: & ob mitigandam sitim iugis adhibenda oris collutio: dandus interea potus. Item propter articulorum frigus adhibendi teores cum blanda manuum tenacitate, quam diacertos in uocant, item unctio: Sudores autē si ex pressura fuerint apparentes, erunt detergendi ex dia phoresi, & asperginibus cohibendi, & congruo cibo, & cateris quæ de carotis scribentes docuimus: quibus depulsi, hoc est, presentibus periculis euadentibus ægrotis, si forte rursum in priscam dysenteriam uenerint, erit tentandum.

C. lx multo tempore simplicibus uti iniectionibus, hoc est, hijs quæ sine calce, quam asbeston uocant, uel auri pigmento, quod arsenicon appellant conficiuntur. Tum si perseuerauerit passio, ad uehemētiora transeundum, sed ex simplicibus rebus confecta, sollicitam habentes calcis, uel auri pigmenti iniectionē: Oportet enim putredini etiam cataplasmatibus occurrere: quorum sunt erui pollines pusca decocti, & lenticinum oleum acacia immixta, donec mellis sumat crassitudinem. Item lenticula molita, cum melle, uel rosaceo, uel lenticino oleo decocta. Ac si putredinis causa sanguinis effusio fuerit consecuta, erunt spongiae expressæ ex aceto calido pubetenus, uel sub umbilico & coxarū summitatibus,

i. xian. quas Græcis chia uocant, admouenda; dehinc īsdem locis etiam cucurbita ferenda facta & adfigenda, articuli ligandi, dandus digestibilis cibus, & qui facile corpori insinuetur: Tunc uinum quod sit præcoctum in cortice malī punici. Injiciendum autem acetum, nunc solum, nunc cum thure masculo, uel eius manna contrita, uel quod ex confectione superat diatheon emplastra, cum sibi eius materia miscetur. Imponenda etiam similis uirtutis emplastra, uel acacia aceto soluta: Tunc donec scatere tentet coquenda, aut in ampio malī punici cortice supra tepentem cinerem sensim calefacienda, & ex ipso liquore partes contegendas. Dehinc cerotaria apponenda ex oleo murtino aut melino, aut uiridi contrita acacia atque consoluta, uel ex omphacino, aut cenanthonio, cum ruta aut baiaustio, aut aliquando hijs omnibus: uel ut Themison composuit, acacie partē unam, rosa arida partem unam, ammoniaci guttae partem dimidiam, cera partes quatuor, & olei rosacei quod sit sufficiens. Hac contrita in uino amineo, neum. & soluta cera cum rosaceo oleo miscenda: Ac si sanguis fuerit retentus, quod fieri aliquando cum gelatur, aliquando densitate putrescentis uenæ, erunt discernenda cause hoc modo: Nam densatam intelligimus uenulam, quoties pulsus exurgit, atque frigus corporis resumpto feroire mitescit, ægrotantis animus melior, atq; spiratione corpus facilime relevatur: Ac si gelatus obſtiterit sanguis, quod Græci thrombosin uocant, & propterea fuerit fluor celatus, supradictis contraria sequentur, ut pallor, iactatio, pulsus paruitas, uel amputatio, quam Græci asphyxian uocant, grauedo, inflatio, frigidus torpor pubetenus, ac paulo superiorius: tum defectio cum sudore. Quapropter erit acetii inieccio facienda tunc cum fluor fuerit abstinendus diurnis diebus cibo reficiendus ægrotans. Si autem plurima ex parte retenta putredine parua excluderint ægrotantes, quæ sint sanguinolenta & ramentosa, & propterea profectu apparente melior esse curatione, adjuncto tamen metu ne retenta soluantur, oportet etiam secunda

e. i. p. B. w. s.

i. o. p. u. s. quam Græci asphyxian uocant, grauedo, inflatio, frigidus torpor pubetenus, ac paulo superiorius: tum defectio cum sudore. Quapropter erit acetii inieccio facienda tunc cum fluor fuerit abstinendus diurnis diebus cibo reficiendus ægrotans. Si autem plurima ex parte retenta putredine parua excluderint ægrotantes, quæ sint sanguinolenta & ramentosa, & propterea profectu apparente melior esse curatione, adjuncto tamen metu ne retenta soluantur, oportet etiam secunda

A secunda uel tertia die eundem trochiscum injicere, sed solita, uel certe succum plantaginis, aut acaciā cum aqua. Si uero quibusdam diebus sine officio uen-
tris fuerint agrotantes, ac rufsum injectionibus asperati, coniūcimur in hijs non cicatricem ulceris factam, sed medicaminum supraducto cortice fuisse obtrusa:
& propterea post effectum uentrī nuda atque sordidata, rufsum humorem flu-
ere ordinabimus. Item tribus diebus lenticula coctionem crassioris succi inji-
ciendam: Etenim intestina uī propria medicaminis coērcentur, quam Græci
styplū uocant, & ulcerum mitescit asperitas, & ex anterioribus medicaminis
bus facta congregatio, siue cortex in sanie prouocatus cadit, & subiecta ulce-
rain cicatricem uenire coguntur. Ac si plurimo tempore ulceratio perseuerau-
erit cum corporis debilitate atque fastidio, erit frequentia medicaminū euitan-
da, siue injectionum, siue potionum: Maior enim ex ipsis uexatio fiet, cum ci-
bi appetitus extinguitur, & in fastidium ueniunt agrotantes, nisi parua insuetu-
rum multis fuerint consuetis admixta. Decoctionem autem lenticula secundo
uel tertio per singulos injiciemus dies: Ex ipsa enim sufficienter intestina coēr-
centur, & latenter corpus nutritur, cum quadam particula digestioni usurpata
uiribus profecerit agrotantis: Tum cum limpida ulcera senserimus, erunt cohi-
benda ea quā uehementius conficcare ualeant, quā Græci styphonta uocant,
& iniūcienda medioariter constringentia. Ac si quisquam eorum non tulerit uir-
tutem, erit diachylon medicamen oleo roseo soluendum, ac diligenter liquefa-
ctum injicendum, uel plumbeo mortario plumbeo pistillo circunducto immis-
so oleo rosaceo conterendum, donec in succum ueniat, atque crassus fiat. Horū
quoque similibus utendum monemus. Tunc uino leni, atque carne uolantum
vel marinorum utendum, ut squillæ, mulli, carani: & pro modo uirium gesta-
tione resumptiōnis causa. Dehinc cum omnia tuta uiderimus lauacrum adhi-
bemus: sed non properanter, & magis cum forte inieccio fuerit facta trochi-
sci, nisi primo uentrem egesserint agrotantes. Tardate passione superpositionis
tempore iisdem uti conuenit. In lenimento uero erit fortificatio adhibenda cor-
poribus per uariam gestationem, & uocis atque corporis exercitium. Post sin-
gulas egestiones adhibenda ex oleo & aqua calida, & decoctione lini seminis,
aut fœni græci, aut maluæ agrestis, iisdem partibus, hoc est sessioni, quam Græ-
ci hedram uocant, & specialiter admodum uaporatio ex pollinibus catapla-
mate calido, uel facello. Dehinc etiam radix agrestis maluæ decocta atque
contritæ, & calida testa calefacta erit apponenda. Ac si iugis fuerit dolor, im-
mittendus dğitus usque ad altiora, p̄aunctus adipe anserino cum fœni græci
semine cocto atque contrito, aut aliquo medicamine ex hijs quā appellamus ly Lypara medi-
para. Ac si hæc minime fuerint inuenta, erit hoc cerotario faciendum simplici
atque limpidi: Et cum tempus cibi dandi occurrit, adhibenda perunctio stris-
tura congrua. Tunc nutrimento dandus panis ex aqua calida, aut alica lora,
aut pulicula ex melle confecta, aut oua sorbilia cum pane. Potui autē aqua ca-
lida offerenda. Perseuerante autē tumore, adhibēda cucurbita adiuncta scarifica-
tione locis tumētibus, & uaporatio spongiarū: Declinatione occurrente adhiben-
da cerotaria, & resumptio cauta: sic enim sedantur iuges egerendi uentris dele-
ctationes, um tumor mitigatione conquiescit: Atque ille qui putatur reuma-
tismus indulgentia tumentium facilius abstinetur. Ac si aequalis tumorī fluor
occurrerit, utriusque erit coniūcienda curatio. Quapropter si fomentum ex olco
hispano, uel melino, aut murtino, aut lentiscino adhibuerimus, & cataplasma-
ta erunt ex aceto atque melle, uel stymmatibus p̄ainfusis coquenda. Item

I 3 stymmatis prescriptis

C præscriptis iamdudum injectionibus concoquenda quædam constrictiua, uel murta, uel rosa, aut mala punica: lacte autem & cæteris admiscendum amy-
lum, & enatis matibus aliqua decoctio stymmatum adiungenda, aut mali puni-
ci, & apponenda rursum sessioni uaporatio stymmatū, aut cantabri conligati, uel
in aceto decocti, uel quam omelsin uocant, ex pollinibus panno configatis, atque ex stymmatibus cōfēctis: Perungenda etiam dīgito interīora longaonis,
ex cerotario oleo roseo confecto, aut adipe cum oleo roseo. Tunc post perun-
ctionem ora lauanda aqua tepida: cibus dandus pulicula calida, ut de uentricu-
losis scripsimus, quos Græci cœliacos uocant, ex alīca uel farre, aut oryza, aut
milio, aut olyra, aut pane Alexandrino: Hac singularia, uel aliquando amy-
lo admixto, aut lacte, aut melle ex fauo expresso. Potus paruus dandus, sed
calidus: Tum effecta reclinatio resumptio adhibenda. Ac si solutio fuerit ur-
gentior, uel sola, frigidus conuenit locus ægrotanti, & supina iacendi positio,
paulo leuius capite locato, & suppositione lanarum, clunes uel inferiores lon-
gaonis partes subleuandas. Adhibenda etiam requies, & impressus articulis ma-
nuum amplexus, uel ligatio paulo tenacior. Deponenda etiam omnis animi
intention, & magis cogitatio passionis auertenda: Admonet enim egestionem,
ac prouocat inquietudinem in memoriam reducta conscientia. Erit denique
persuadendum, ne quoties fuerint ægri in egestione commoti, ilico uentrem
facere festinent, sed quantum potuerint relistendo differant motu: Fit enim
quædam meditatio, atque frequens egerendi consuetudo, & oportet effugere
laborem motus, ac nutandi corporis frigus, nisi forte acrior, aut incendio fu-
erit defluxio: Retenta enim sessionis in locis, quam Græci hedran uocant, lon-
gaonem exurit. Conuenit denique si possibile fuerit ægros ad sessionem ege-
stionis deportari, aut humilius è lecto scaphia posita ad egestionem producia-
ciendam. Veli si plurima fuerit corporis defectio, qua iacentes non ualeant flu-
entia retinere, erunt egestiones spongiosis suppositis excipiendas, & medijs parti-
bus apponendas lanæ, nunc oleo constrictiuo prætinctas, uel decoctione buxi,
uel murtæ, aut mali punici, & horum similiūm stymmatum, uel succorum con-

Byrsodepsicon.

D stringentium, nunc asperso rutherginario, quem Græci byrsodepsicon uocant,
uel trita galla erunt media siccanda: hæc enim constrictionem sine ullo frigore
fore promittunt. Dehinc apponenda ex palmulis epithemata, & malo cydo-
nio, & balaustio, & alumine, & horum similiūm, sicut de cœliacis, uel sangu-
inem spuentibus, aut stomachicis scribentes docuimus. Injiciendus etiam per
clysterem succus plantaginis, aut polygoni herba, uel intybi, aut uuæ lupinæ,
aut herba caricaria, uel semperiuæ, aut mespila, maluæ, aut oryzæ, aut decoctio-
ne mali punici, uel eius caduci, quod Græci cytinonrhoas appellant, nos am-
pullagii. Et aliquando hæc ipsa erunt cōterenda, uel rosa, aut rubus, quam Græ-
ci bathon appellant, aut lentiscus, aut galla, aut thallia, aut rubi uirgulta, uel ui-
tis anuli, quos helicas uocant, aut salicis folia, aut ex uino bunito hijs qui sine fe-
bri adficiuntur: ex aqua uero hijs qui febricitant. Item ros syriacus, aut ompha-
cium, aut acacia succus, uel hypocystidos herbae, aut balaustij drachma duæ, in
quatuor uel quinque cyathis coniunctæ: Est enim ea quætitas injectionis re-
dundans, hoc est, siquidem plurima grauedine quadam prouocet uentrem.
Item lenticulæ decoctio, aut licium indicum cum lacte. Sint autem amyli dra-
chmæ quatuor, licij drachmæ duæ, lactis cyathi septem uel octo: Extendenda
enim hæc singula atque minuenda sunt pro magnitudine solationis, ac uirium
ægrotantis

Uitæ.

Vitis Bovinus.

A grōtantis. Ac si plurimus fuerit in ulceribus sensus, ut medicaminūm conſtrī
ctione laceſſa indignentur, erunt iniſcienda ea quæ cum dulcedine admota
partes ualeant præſcicare, quo neque ulcerationem prouocemus, neque fluo-
rem negligamus. Ex quibus eſt in febricitantibus ſuccus ptiſanæ cum adipe
caprino, contrito atque commixto tracanto, uel gummi, aut argillini radiz-
ce. Sed illa duo iuſtione p̄mollienda: radix autem coquenda, aut rosa-
ceo oleo ouium commixtum, aut lac coagulatum, uel cum amylo concoctum
ad tertiam partem. In hijs uero qui ſine febribus fuerint, paſſum conuenit Cre-
ticum, & uinum ſquilliticum ſupradictis ſpeciebus. Tum refectionis tempo
re uenatio adhibenda ex oleo hispano, ac deinde ora lauanda puſca tepida. Cibus
autem ſpecialiter, ut in coeliacis ordinauimus dandus. Similiter etiam potum
conuenit dare. Lac quoque bibendum p̄coctum, quod appellant diacocle.
<sup>oīnse eri Mith-
nos.</sup> Lac diaco-
on, ſive ſingulare: Eten im fluores crassificando cohabet, & uulera deterget,
& acrimoniam humorum temperat, & ſine ullo labore corpora nutrit. Eſt au-
tem coctionis hic modus: Lac ſumendum ex agresti paſtu perfectum: Ete-
nam in ciuitate nutritorum animalium reprobamus: ſiquidem capræ eſt ſalſiore
puſca ſitientes plurimum atque coadceruatim bibat, & multum lac, ſed aqua,
tum faciant, quod eſt coaſtrictioni uentris incongruum. Quapropter m̄gis
excarea, quæ lentisci puſca, uel murtæ, aut rubi, aut uitis folijs, uel quercus,
aut falicis, uel hederæ, aut terebinthi, aut herbae calicaris, uel polygonij, aut plan-
taginis, & horum ſimilibus fuerit nutrita, erit lac accipiendo: Confluxit enim
conſtrictiua qualitas herbarum in lactis qualitatē: Nam ſaepē diagrīdium,
uel helleborum mandentes purgatiuæ uitritis efficiunt lactem, ſicut procico-
lium comedentes lac generant, quod uifum p̄fert accipientibus abunde.
Denique erit primo probandum, atque eligendum quod ſit albidiuſ, atque ſi-
ne ullo odore, & neque globosum, hoc eſt, fruſtis coagulatis uariatum, quod
Graci thrombodes appellant: neque in urinæ ſimilitudinem mutatum, quod
iſdem uroides appellant, ſed quod poffit unguibus deſtillatum manere ſua te-
nacitate collectum. Boni igitur, ut diximus, lactis quatuor uel quinque ſexta-
rios oportet in uas ſicile mittere ſive æneum, immittendæ & cochlearæ, quas nos
lapides marinos, uel fluminales accipimus, non marinæ igitur ob ſalſitatem, Cochlearæ lapi
ſed fluminales inuifta: primo quo ſintigne pellucidæ, tum auferendæ: & ex des.
ſufflatis omnibus, quæ de ſe forte dimiferint, ac depurgatis ſupradicto ua-
ſculo immittendæ, ac ferulis lac cum iſdem cochlearis mouendum, donec ad
medianam ueniat partem, ſive tertiam: Dehinc refuſo lacte projeſtendæ priores
cochlearæ, atque alia innouandæ ſimiliter exuſta: ſed per profectum numero,
atque forma minores longa per interualla. Hæc confeſſio lactis diacocleon ap-
pellatur. Sine hijs uero confeſſio erit longe ſimplicior, quā Graci aperiergon
uocant: Vas enim lactis erit imponendum igni molliori, & immiſſa ferula me-
tienda mensura totius ac dimidiæ, & tertiae quantitatis, quo non coniectura, ſed
uera dimensione coctionis quantitatē ſumamus. Tunce ipſa ferula circulato
ductu mouebimus coquētes, ne lateribus uel fundo iugi mansione inſidāt: De-
hinc ultimo coctionis tēpore plurimus detrahendus eſt ignis, & cū ad partē di-
midia, uel tertiam uenerit, erit in aliud uas refundendū, exinde a grō dandū, non
frigidum, ſed leuiter gelatum, quod galactodes appellant. Ac ſi forte ſtomachi
uerit euersio cōmotacum accipere a grōtantes horrefiſunt, erit frigidum dan-
dum, p̄tecto uascolo niuibus: Vt enim mel decoctum fit conſtrictum,

C sic etiam lac deposito atque excocto tenuissimo liquore, quem Græci orthon appellant, & uapore concepto constrictuum fieri necesse est. Conuenit denique etiam supra dictus ex regula motus. Est enim uirtute constrictiuæ, & sui corporis raritate, tenuitatem lactis, uel aquatum à liquore ebibens. Accipere autem ægrotantes debent pro passionis magnitudine, & sumendi uoluntate, quam Græci orexin uocant, quidam plurimum, quidam paruum, & primo ex ea decoctione, quæ sit ad dimidiā partem redacta. Tunc ex ea quæ ad tertiam uenerit partem: siquidem sit paulo plus constrictiuæ uirtutis. Sed erit eius usus comparatione prioris minuendus. Tunc post bibitum lac nullum potum sumere debent ægrotantes: Est enim ratione carens lac decoctione constrictuæ, supermissio liquore in aquam uertere. Præterea in hijs qui sufficienter, uel quantum uoluerimus sumperint, nihil erit omnino superdandum: Hijs uero qui minus accepisse uidebuntur, sicut de cœliacis ordinauimus, erit superdanda pulicula ex lacte confecta, ut destinatus impleatur modus. Tunc post intermissionem mediocrem si quisquam nauseauerit, erunt danda malí punici grana, uel acinæ uuarum siccårum, quas fabriles appellant, aut mespila, uel sorba. Quidam igitur primam decoctionem probauerunt secundæ præponendam: Siquidem lac in semet uelut calcis qualitatem accepisse uideatur, qua possint putredines ulcerum abstineri. Alij uero secundam magis probauerunt, quibus etiam nos consentimus: Non enim admixta supradictæ qualitatis causa est abstinenzia passionis: Potest enim etiam quiddam calcis uiuæ, quam Græci asbestos appellant, lacti admisceri. Sed est incoctio siue insumptio aquosi liquoris, quo amissio syncretor lactis qualitas fiat, quæ neque curiosa confectio, neque nidos rosa, uel fumosa sufficitur, si simplici coctione fuerit procurata: Cum enim lac se à suo humore separauerit, quam Græci orthon appellant, crassius effectum ac uiscosus insidens uentri, atque intestinis, & multo tempore immoratum liquida concrassat, & ulcera mitiganter amplectitur. Item alijs tertiam partem aquæ lacti miscentes decoquunt, adsérentes quod sit decoctio melior, ne ullo nidore siue fumo, aut ustione lactis natura uitietur, ob aquæ admixtionem. Hic autem si usqueeo coquendum iubent, donec ad modum præmixti redeat lactis, qui fuerat priusquam aqua misceretur, & liquidius conficiunt, & non sine suo naturali liquore, quem Græci orthon appellant, ægrotantibus dabunt, præsca lactis quantitate seruata. Sin uero ad partem dimidiā uel tertiam decoquent, non solum plurimum decoctionis tempus insumunt, uerum etiam tarditate coquendi diutina fumosum faciunt medicamen. Hæc sunt quæ in ipsorum erroribus respondemus: Eius autem datio erit discernenda: Nam primo gelatum bibi debet siue tepens, quod Græci galactodes appellant: tum feruens. Sed cum primo fuerit profectus aliquis ex ante dato: Hinc enim perfecta passionis fiet abstentio. Ac si quisquam ægrotantium lac sumere noluerit, aut horrido uisu, aut stomachi supinatione recusans, erit alijs adiutorijs adiuuandus. Etsi ulcus fuerit in superioribus ac densioribus intestinis, utendum medicamina dicaminibus potis, quæ Græci anoterica uocauerunt: Etenim quæ inferioribus clystere iniiciuntur hæc magis patientibus aptanda sunt locis. Et cum cibi fuerint adperentia seruati, nec ullo fastidio ægræ uidebuntur adfecti, erit medicaminum consueta magis eligenda materia: ac si fastidium fuerit, sola probanda. Sed eorum compositionem atque ordinem ex hijs quæ de cœliacis ordinauimus sumi mandamus. Licet præterea cum hijs etiam acacia, uel cœnanthes ex aqua cisternina contrita, donec collyriorum faciat crassitudinem,

Calx
ærbis.

A fine rotundata frusta dare bibenda, aut resoluta cum uitello oufassī in quantitate dimidiū cochleariū, aut aqua resoluta: in hijs qui febre afficiuntur tribus cys this: in hijs uero qui sine febribus sunt cum uino erit offerendum. Præterea com muniter etiam hæc quæ sanguinem expuentibus dantur probamus: Quorum est succus plantaginis, uel una die ac nocte rhus syriaci infusus uino uehemen tior: Quo detracto oryza immissa uino coquemus: Dehinc lenticula pulmen rum decorticatae atq; subassatae in pulticulae modum conficere. Item oua aceto cocta, uel ouorum uitella, quæ sint carbonibus assata. Item decoctio ex planta gine, aut agresta, & intybo, quod cicorion Græci uocant. Sed hæc singula erunt duplice coctione curanda: Nam post primam coctionem erunt in aliam aquam transferenda cum alijs nondum coctis: Quorum coctione perfecta priorum secundum probamus effectum. Erunt præterea hæc condienda oleo uiridi, & acetato, & paruo sale, uel quod est melius, rhos. Et si sordidum tardauerit ulcus, inie ctione mulsi perseuerandum probamus, nisi solutio fuerit adiuncta: Vel deco ctione malii punici etiam, si crebræ tem poraliter uentris egestiones: quæ quidē ennterenda. Item corticis pini, aut subassatae interioris tunicae, siue corticis glandis, quam sardianam uocant, aut pulenti, aut cuiuslibet materiae uehemen sardiana, vis astringentis. Ac si quisquam harum uirtutum recusauerit usum, horrens oblati, siquidem sensu torqueant acriore, erunt hæc mellis decocti atque du rati latitudine cingenda, quo sub dulcedine lateant acriora, & nihil eorum uir tutiderogetur: siquidem etiam mel coctum constringat. Item malorum puni corum trium mediæ magnitudinis corticem sumentes, admixto uino lymphato, hoc est, aqua temperato coquemus, in hijs qui sine febribus afficiuntur, uel declinante causa melius habere uidentur: Cū cisternina uero heminas sex, quas cotylas Græci appellant, in hijs qui etiam febribus afficiuntur, donec ad tertiam partem liquor deueniat. Tum ex ipso duos uel tres cyathos ante cibū dabimus iugranti, uel eadem mala omnia contusa atque colata, uino aut aqua immixta erunt offerenda non plus cyathis duobus. Item mala cydonia cum malis puni, & decocta in uino dulci, aut squillitico, tunc fricatione siccata atque crassifica ta cum lacte dato conueniunt, uel aquæ cyathis sex. Item ges aster cum aqua du ta curacioni conuenit. Alia quoque plurima simillimæ uirtutis infinita specie concurrunt. Item cibo danda alica cum uino melino aut murtino aqua tem perato. Tunc plurimo profectu accedente dandi turdi, atq; pulli gallinacei, uel colubarum atque uolantium quæc sicciora, ut phasiani pectora, uel perdicis, aut attagenæ agrestis: Quæ singula erunt postea apte coquenda, aut mediocriter as sanda, ne lignosa fiant, & digestioni officiant. Aliquando etiam erunt hæc ani malia reclusis pectoribus uirgultis murtæ penetranda, aut eis magis replenda. Tunc mediocriter coquenda, ac deinde farina conspersa tegenda, & cinere calido maturanda. Item maritima quæ sunt densioris carnis. Agrestium quoque, hoc est, leporis uel capreæ conueniunt pulmenta, uel pomorum, quæc uiuida uirtute constringere ualent, ut mala cydonia cocta uel assata. Item pira, sorba, mespyla, quæ nodum fuerint maturitate dulcia, pruna agrestia, mali punici gra na cum exterioribns membranis exiccata. Itē uua, & magis fumi uapore siccata, quam fabrilem appellant. Omnis præterea cibus erit diligenter masticatio, uia fabrili, ne excendus, quo digestibilis fiat, ne uenter debilitate segnior plurimo laboret nixu appropriando corpori quæ sumpserit. Melius autē partibus erit apponendū diatheon medicamen, & omne quod fuerit siccatum malagma, uel aceto con sectum. Tunc etiam uinum dandum, quod fuerit natura plurimum constrin gens,

Gens, ac pro regionibus cognitum, ut in Italia Prænestinum appellatum, uel

Vina Italica Surentinū, & magis Signinum ac Marsicum: Ex quo oportet etiam alicam my
cōbringentia.

ro curatam dari. Ac si forte hoc uini genus minime fuerit repertum, erit quiddā
aqua calida admiscendum, quod eandem ualeat imitari uirtutem, ut r̄ haponti,

* cum, uel illud quod Graci appellant inter corticem quercus inhærens, perferā
neruorum fila teneriora. Item rhus linteo ligato, uel galla uiridis, qua appellata

est omphacine, aut uitis amyli, quas elicas appellant, aut uirga rubi, aut cerasia,

aut malta punica, aut fabæ græcæ folia: Non hæc quidem erunt fugiter adhiben-

da, sed medicaminis uice. Tunc apparente magis profectu adhibendum laua-

crum, & corporum motus per gestationem, uel deambulationem insinuandus.

Ac si passio perseverauerit transfacta superpositione, erit iisdem qua supra me-

morauius resumendi ægrotantes, adiecto uocis exercitio cum corporis uehe-

menti defrictione, & magis uentris in locis. Item cyclus iuxta regulam, qua

aut qualitatis solius habeat ductum, ut æquali quantitate seruata descensus uel

transitus ad parui nutrimenti mutationem ueniat, ut à tardis uel paruis uolantū

animalibus ad palumbos uel perdices, & hijs similia. Aliquando per quantitatē

solam, ut eodem pulmento seruato, exempli causa, perdicis, & paruo modo ue-

niant ad plurimum. Tunc erunt utraq̄ iungenda, ut etiam qualitate ac quanti-

tate uariatus formetur cyclus, cum uires ægrotantis ualentes uiderimus. Quo-

modo autem initium sumendum sit, uel panis fieri partitio: uel quia in pulmen-

torum mutationibus uinum uel lauacrum detrahimus, ex iamdudum dictis ac-

cipiendum probamus: Sed lauaca rara atque calida magis inuenimus aptissi-

ma. Tum confirmato corpore, ac resumptis uiribus uomitum cōuenit adhibe-

D re: & primo ex simpli potu, secundo ex radicibus, quo partiliter locale adiuto-

rium uentri præstemus, & quodam uehementi motu, ueluti purgatione per uo-

mitum effecta, omni impedimento digestionis officij liberetur. Tum transeun-

dum ad media qualitatis pulmenta, & cætera cyclorum ordine suo reddenda us-

que ad porcinæ pulmenta. Itaq̄ agrestium, hoc est, leporum atq̄ capreæ danda

iamdudum docuimus. Dehincadiungenda drimyphagia, qua sine uomitu erit

adhibenda uno uel duobus diebus, ac deinde cæteræ cycli partes integrandæ.

Conuenit præterea oliuas nigras aceto decoctas, cum mali punici cortice contri-

tas, admixto pipere albo, & oleo hispano modico, atque recenti ie uno agro-

tanti dare: nunc nulla addita specie, nunc adjuncto pane. Ordinanda etiam cæ-

teræ resumptiua atq̄ recorporatiua uirtute medentia, ut gestatio uaria, deambu-

latio, uocis exercitium, perunctio, defrictio, qua nunc exercitiij tempore, atque

uncto nunc arido uel sicco erit aptissima. Item sicca cibatio, & cucurbita recor-

poratiuæ uirtutis secundum medias partes, dropax illitus usque ad uentris cōfi-

nia atq̄ uertebrorum, psilotra, sinapis, & paroptesis usque ad cutis rubore,

cum defrictione ex oleo atque nitro. Item arena sole ignita, acopa acriora, us

ex euphorbio, & opobalsamo, & simili uirtute medentibus confecta. Item ma-

lagma secundum uentrem, quod appellatur diatapsias, uel diacapaneos, &

diaeuphorbium, & aliquando parua sumptio medicaminis poti, quod appел-

lamus diatrimon pipereon. Et sunt hæc cuncta medicaminum libro conscripta

Responsum. Item peregrinatio atque natatio maritima, & naturalium a-

quarum. Ac si fortificatum corpus rursum fuerit humoris fluore tentatum,

quod Graci reumatismum uocant, conuenit hellebori dati decocti, uel radici-

bus inserti, quod catapaston appellant: Diffecat enim corpus, & quadam noui-

res medici tate confirmat. Culpandi præterea etiam nunc heteres medicinæ conditores:

Hippocrates

Notantur uete-

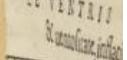
res medici

DE VENTRIS DEBILIBUS

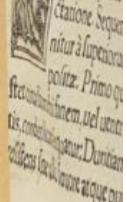

Tum hoc cyklum
veneris operariam
pium obum plu-
do consumpsit
qui fuerit quo
cuidat uentrum
suefacionem, quem bocofit
Sed tantum accipienda curatio
suegantibus adhendat

DE VENTRIS

Necesse est
melia sollicita
tu, & aliquando
statim deponi
natur a superiora
posita. Primo q
stram uentrem vel uent
tis conditum est. Dicitur
officium facilius tenui
aque

A Hippocrates enim libro quem ad sententias Cnidias scripsit, helleborandos *Hippocrates.*
 principio & geros ordinavit, ultimū adiutorium ceteris anteponens. Dat præterea
 panem ita curatum, ut neque ab hominibus recte ualentibus posse digeri facile
 videatur. Item pulentum, atq; fœnigraci semina, cum sint hæc qualitate contra-
 ria; alia astringunt, alia relaxant, & nulli adiutorio tempus adiunxit. Dio *Diocles.*
 des quoq; libro quo de passionibus atq; causis, & curationibus scripsit, prouid-
 ens siccandum corpus urinalibus medicaminibus, utendum iubet quibus non
 solum humor uentris siccari minime posse perspicitur, uerū etiam uesica in mor-
 bos cogi inuenitur. Item Erasistratus tertio libro de uentre prohibet cibos dige *Erasistratus.*
 stibiles ac nutritibiles, & stimans hæc facile posse corrumpi, nō coniiciens quoniā
 omni & grotanti digestibilium rerum usus conuenire perspicitur: quo minime
 & in laborē mediae partes, quibus digestionis celebrantur officia, cogi uideantur
 officia. Prohibet præterea specialiter lenticulam, atq; mala cydonia, & si quæ si
 milis fuerint uitratū, quo una uoce omnem congruam uideatur recusare cura-
 tionem: Nutribilia etenim, que ob resumēdas uires principalē tenuerunt locū,
 superflū est, ut & stimat, adhibere. Lisius etiā quarto libro Tardarum passionū *Fortasse Luna.*
 principio adhibendum uomitū post cibum probat. Sed cum noua ac recens in *suis legem.*
 corpore fuerit passio, sine dubio dupliciter nocens: primo quod intemporaliter,
 etenim nouellæ passiones suauis quodam, & non agitatione uehementi sunt de-
 pellenda: dehinc quod incongrua, siquidem sit uomitus post cibum grauabilis
 capiti. Inquit præterea: si humoris perseverauerit fluor, atq; longo tardauerit te-
 pore, & typico motu uentre fecerit humectari, occursibus periodicis tribus uel
 quatuor interpositis diebus uentrem conuenit prouocare. Vnde plurimi etiam
 lac offerendum probant, quod schistosum appellatur, siue catarticum, quo in acu-
 tum potius, ac periculosum ueniant morbum: & exinde possit medicina tan- *Lac.*
 quam celerem facilius curare passionem. *ex his.*

DE VENTRIS DEBILITATE. CAP: IIII.

Tiam hoc quidam symptomatis genus, quod nos accidens ap-
 pellarē poterimus, scripserunt: & aiunt debilitate uentris acce-
 ptum cibum plurimo tempore in eodem permanere: aliquan-
 do corrumpi: & magis cum intestinum, quod Graci nestin uo- *ves.*
 cant, fuerit quoq; debilitate uitiatum. Fieri etiam inflatione se-
 cundum uentrem existente, attestante paruo dolore & rugitu
 intestinorum, quem borborismō uocant, cum plurimo sputu ac ruftatione iu-
 gi. Sed erit accipienda curatio ex hijs quæ cum dolore, atq; intestinorum tormento *Respiratio.*
 & grotantibus adhibenda scripsimus.

DE VENTRIS TUMORE AC DURITIA
 & uentositate, inflatione, ac saltu. CAP: V.

Vmorem uentris extantia sequetur secundum præcordiorum
 media, resistens atque dolorosa, attestante feroore & iugis sal-
 tu, & aliquando febricula, cum fastidio & siti, anxietate, & fa-
 ctatione. Sequentur etiam uigilie, & cibi corruptio. Sed diser-
 nitur à superiorum tumore, hoc est peritonei, siue cutis super-
 positæ. Primo quod transuoratus cibus uelut percussum præ-
 stet circa stomachi finem, uel uentris initium. Secundo quod adducta cutis digi-
 tis, conduplicata sequatur: Duritiam uero uentris sequetur extantia, plurimum
 resistens sine ullo feroore atque pulsu, uel dolore, sed sola spiratione difficulti-
 & dige,